

**ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА
„Д-р ПЕТЪР БЕРОН”- КЪРДЖАЛИ**

УТВЪРЖДАВАМ:

Петя Димитрова

директор на ЦСОП “Д-р Петър Берон”

заповед №9/15.09.2025 г.

СТРАТЕГИЯ

**за развитие на Център за специална
образователна подкрепа „Д-р Петър Берон”,
гр. Кърджали
за периода 2021 г. - 2025 г.**

**Актуализирана на заседание на педагогическия съвет
с протокол № 8 / 11.09.2025 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Общи положения, история, статут.....	3
2. SWOT АНАЛИЗ.....	6
3. Поемане на отговорност.....	7
4. Мисия, Визия.....	8
5. Принципи.....	9
6. Цели.....	9
7. Индикатори за измерване на дейностите по изграждане системата за качество.....	15
8. Обхват на Стратегията.....	18
9. Администриране.....	18
10. Финансиране.....	19
11. Мерки.....	19
12. Оценка на Стратегията.....	20

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящият стратегически документ съответства на визията и общите цели на политиките от Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие България 2030 в частта му за предучилищното и училищното образование, за професионалното образование и обучение и за ученето през целия живот. Стратегическата рамка е изготвена в синхрон с перспективите, заложи в актуални стратегически документи на глобално и европейско ниво, които очертават общосподелената визия за висококачествено, приобщаващо, ценностно-ориентирано и продължаващо през целия живот образование, обучение и учене.

НОРМАТИВНА ОСНОВА НА НАСТОЯЩАТА СТРАТЕГИЯ СА:

1. Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030).
2. Стратегия на Европейския съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, „Европа 2020“.
3. Стратегическата рамка за европейско сътрудничество в образованието и обучението „Образование и обучение 2020“;
4. Национална стратегия за насърчване и повишаване на грамотността /2014- 2020/.
5. Закон за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/.
6. Конвенцията на ООН за правата на детето;
7. Закона за закрила на детето;
8. Съвместен меморандум по социално включване на Република България;
9. Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот.
10. Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.
11. Национална програма за интеграция на деца със специални образователни потребности /Стандарт за приобщаващо образование/ .
12. Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри 2014-2020 година.
13. Съвместен меморандум за социално включване на Република България (2005-2010).
14. Национална програма и план за по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст.
15. Национална програма за развитие на физическото възпитание и спорта.
16. Областната стратегия за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в област Кърджали (2023-2024), утвърдена със заповед №РРЗ-24-11/12.04.2023 г. на Областния управител.
17. Други нормативни документи, национални и международни, засягащи развитието на образованието.

Настоящата Стратегия за развитие на ЦСОП „Д-р П. Берон“- гр. Кърджали е разработена на основание чл. 70, чл. 263. (1) /ПС/ от ЗПУО и чл. 7 от ЗФУКПС.

Стратегията за развитие на ЦСОП „Д-р П. Берон“ обхваща периода от 2021 до 2025 година, като се актуализира при необходимост.

ИСТОРИЯ, СТАТУТ, АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

За първи път паралелки за деца с умствена изостаналост в гр. Кърджали се сформират към СОУ „Отец Паисий“ през 1967/1968 учебна година. Впоследствие те се отделят в самостоятелно училище – Помощно училище „Д-р Петър Берон“. В него се обучават деца с лека до умерена степен умствена изостаналост. Училището е разположено в района на пазара до есента на 1993 г., а след това заема сградата на бившия Техникум по минно дело на ул. „Кап. Петко войвода“ 3 А в кв. „Студен кладенец“.

Със закриването на помощното училище в с. Студен кладенец през 1994 г. и пренасочването на учениците в ПУ „Д-р П. Берон“, гр. Кърджали, училището придобива статут на интернат. Помощно училище интернат „Д-р Петър Берон“ остава единственото за област Кърджали училище за ученици с умствена изостаналост. Извършва се ремонт на първия етаж на училищната сграда като класните стаи се преустройват в спални помещения, отговарящи на всички санитарно-хигиенни изисквания. Стаите са за по 2-3 деца със самостоятелен санитарен възел. Изгражда се котелно на дизелово гориво, отопляващо само пансиона. Първоначално капацитетът на пансиона е за 39 ученици, впоследствие е намален за 28 ученици, поради отдаване на стаи за ползване от РЦПППО. През учебна 2024-2025 г. няма настанени ученици в общежитието.

Със заповед № РД-14-272/20.07.2021 г. /ДВ, бр. 61 от 2017 г./ на министъра на образованието и науката ПУИ „Д-р П. Берон“ – гр. Кърджали се преобразува в Център за специална образователна подкрепа /ЦСОП/ „Д-р П. Берон“.

В ЦСОП „Д-р П. Берон“ се оказва допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности – с умерена умствена изостаналост и множество увреждания.

Допълнителната подкрепа е насочена към създаване на условия за подкрепа на индивидуалността на всяко дете/ученик чрез премахване на пречките пред ученето и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота.

След завършване на седми клас учениците имаха възможност да продължат обучението си за придобиване на I-ва степен професионална квалификация „Работник в озеленяването“ в паралелка със специалност „Озеленяване и цветарство“. От учебна 2022/2023 г. учениците се насочват в професионални паралелки в ПГ по туризъм- гр. Кърджали, професии „Готвач“ и „Ресторантьор“.

През годините материалната база непрекъснато се обогатява. Проведени са мероприятия за енергийна ефективност чрез цялостна подмяна на дървената дограма и саниране на училищната сграда. Изградени са достъпна архитектурна среда до училищната сграда и адаптирани санитарни възли. По Национална програма „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“ е изграден асансьор до трети етаж на училищната сграда и видеонаблюдение на сградата на ЦСОП

и прилежащата територия. Разкрити и обзаведени са кабинети по озеленяване и цветарство, рехабилитация, сензорна зала, кабинети на психолог, логопед, арт терапевт, класна стая „Монтесори среда“, обновени са класните стаи. Със средства по Национална програма „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда през 2022 г. и 2024 г. са закупени учебни материали и пособия за работа с ученици със специални образователни потребности, обновено е оборудването на кабинети за целодневна организация на дейностите, български език и литература, технологии и предприемачество, география и икономика.

Реализираният проект от Национална кампания „Чиста околна среда – 2024“ към ПУДООС на тема „Изграждане на зона за подкрепа, отдых и спорт“ допринесе за обновяване на дворното пространство с нови растителни видове, монтиране на външни фитнес уреди, стимулиращи физическата активност и беседка за изнесени учебни дейности и отдых та учениците. През м. октомври 2024 г. стартират дейностите по ремонт и оборудване на кабинет „Природни науки“ по проект „Училищна STEM среда“.

Педагогическият персонал е висококвалифициран. Всички педагогически специалисти са специални педагози с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“. Непрекъснато се повишава квалификацията на педагогическите кадри по отношение на методите за обучение на ученици със специални образователни потребности. Едно от важните условия за успешния напредък на учениците със СОП е наличието на желание у родителите да се включат като партньори в допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата им. Изготвена е Програма за съвместна работа и сътрудничество със семействата, родителите/настойниците на учениците */Приложение 1/*.

ЦСОП „Д-р п. Берон“ тясно сътрудничи с останалите институции, които работят с деца и ученици със специални образователни потребности, както на територията на община Кърджали, така и на територията на съседните общини. Целта е максимален обхват на подлежащите на обучение ученици с интелектуални затруднения и подобряване на качество на допълнителната подкрепа за личностно развитие в ЦСОП „Д-р П. Берон“. В изпълнение на Стратегията за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система /2013-2020/ и на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от ЗПУО педагогическият екип на ЦСОП „Д-р П. Берон“ изработи Програма за ранното напускане на учениците от училище */Приложение 2/*. Поставят се приоритети, свързани с превенция от отпадане на учениците в задължителна училищна възраст. Управлението на системата се насочва към потребностите на ученика и неговата мотивация за учене и приемане на мерки за повишаване качеството на образованието - чл. 263, ал. 1, т. 7 от ЗПУО.

За преодоляване на пречките пред ученето и на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от ЗПУО е приета Програма за равен достъп до качествено образование и приобщаване на децата и учениците от уязвими групи */Приложение 3/*. В програмата са залегнали и принципите за хуманизъм и толерантност равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование. Важен приоритет в училищната политика е усвояването на българския книжовен език.

Важен фактор за гаранция на качествена подкрепа за личностно развитие е непрекъснатото повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и превръщането ѝ не само в право, но и в задължение /чл.219, ал.1, т.5 и ал.2, т.4 от ЗПУО/. В ЦСОП „Д-р П. Берон“ квалификацията и кариерното развитие на педагогическите специалисти се реализира чрез обучения по специализирани национални програми и повишаване на компетентностите на конкретния педагогически специалист. Очакванията са тези политики и мерки за кариерно развитие на педагогическите специалисти да благоприятстват атестацията им като оценка на съответствието на дейността им с постигнатите резултати. Стимулира се добрите практики на педагогическите специалисти да бъдат споделяни, както в рамките на организираната вътрешноучилищна квалификация, така и представянето им на педагогически форуми на национално ниво.

Умението за управление на делегиран бюджет е гаранция за добро финансово управление на институцията и осигуряване на алтернативни източници на финансиране, което се поставя като една от приоритетните задачи на ръководството на ЦСОП „Д-р П. Берон“.

Ръководни начала за ефективното управление на образователната институция са прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на училищното образование и допълнителната подкрепа за личностно развитие, автономия за провеждане на образователните политики, самоуправление и децентрализация.

II. PEST и SWOT анализ.

Формулирането на стратегията на ЦСОП и нейната реализация е свързано с определянето на очакваните резултати и начина на изпълнение на задачите, като се вземат предвид вътрешните и външните фактори и ситуации и се разработи подробен план за действие.

PEST анализът е рамка, която се използва за изследване на външната макросреда, в която оперира институцията. PEST факторите играят важна роля при определяне и реализиране на стратегическите възможности за създаване на стройност за организацията. PEST анализът е инструмент за стратегическо планиране, използван за оценка на политически, икономически, социални и технологични фактори, които могат да окажат въздействие върху даден проект.

PEST анализът на образователната институция би могъл да включва следните компоненти:

- **Анализ на социалните фактори** – демографските промени; отношението на обществото към училището/ЦПЛР; традиционните морални норми и ценности, определящи облика на училището/ЦПЛР като институция; отчитане на съществуващите негативни явления – детска престъпност, наркомания, отпадане от училище и др.;

- **Анализ на технологичните фактори** – навлизане на електронната комуникация в организацията и функционирането на училището/ЦПЛР (електронни дневници, виртуална класна стая), увеличаване на обема на общодостъпните знания посредством интернет;

- **Анализ на икономическите фактори** – отражение на глобалните и национални икономически фактори, които имат пряка връзка с издръжката на училището /ЦПЛР, източниците на финансиране;

- **Анализ на политическите фактори** – влияние на законодателната рамка в национален и международен план; на националните стратегии, решения и програми, на местните образователни политики и решения.

PEST анализ на ЦСОП „Д-р Петър Берон“-Кърджали

Анализ на тенденциите на външната среда

ПОЛОЖИТЕЛНИ ВЛИЯНИЯ	НЕГАТИВНИ ВЛИЯНИЯ
I. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ	
• Единен разходен стандарт за издръжка на ученик. • Възможност за работа по Европейски програми, проекти и Национални програми на МОН.	• Нестабилно икономическо състояние на страната. • Висок процент на безработни родители и на социално слаби семейства на ученици. • Миграционни процеси.
II. СОЦИАЛНИ ФАКТОРИ	
• Увеличава се броя на децата със специални образователни потребности. • Единствен Център за специална образователна подкрепа в област Кърджали.	• Все още негативно отношение на някои семейства към образователната институция ЦСОП като приемник на помощно училище. • Нисък социален и морално-психологически климат в семействата, особено в семействата от ромски произход. • Отрицателно влияние на средата върху социализацията на учениците със СОП. • Недостатъчно специалисти с квалификация „Специална педагогика“. • Незаинтересованост на родителите. • Пренасочване на ученици с агресивно поведение за подкрепа в ЦСОП. • Мигриране в чужбина.
III. ТЕХНОЛОГИЧЕСКИ ФАКТОРИ	
- Внедрени са съвременни информационни и комуникационни технологии за управление (Интернет). - Оборудвани специализирани терапевтични кабинети. - Разнообразие от съвременни дидактически материали и пособия за реализиране на процеса на подкрепа за личностно развитие	- Недостатъчни средства за закупуване на нови специализирани софтуерни продукти, необходими за съвременно обучение и подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със СОП.

учениците със СОП. - Осигурена достъпна и сигурна подкрепяща среда.	
IV. ТРУДОВИ РЕСУРСИ	
- Наличие на свободни педагогически кадри с квалификация за преподаватели в общото образование.	- Доставчиците на ресурси – университети, центрове за квалификация и преквалификация предлагат такива, които нямат достатъчно добра практическа и друга подготовка, съответстваща на новите изисквания.
V. ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ	
- Въведена система за делегирани бюджети. - ЦСОП- второстепенен бюджетен разпоредител към МОН. Редовно финансиране. - Завишен Единен разходен стандарт за ЦСОП. - Възможности за реализация на собствени приходи – дарения, благотворителни кампании.	- Липса на възможност за включване в проекти към Община Кърджали, отнасящи се до прилежащата инфраструктура на ЦСОП.
VI. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	
- Деконцентрация и децентрализация на правомощията. - Разработване и актуализиране на закони и подзаконови нормативни документи. - Промени в законодателството, свързани с медицинската експертиза на лицата с увреждания.	- Постоянни изменения в нормативната уредба. - Нормативни актове с недостатъчно добре разписани процедури по прилагането. - Липса на единни образци на задължителна документация, прилагана в ЦСОП.

Стратегическият PEST анализ на външната макро- и микросреда дава ясна картина за условията, в които образователната институция се развива и функционира. Така се определят приоритетните фактори и компоненти, влиянието на които ще окаже най-голям ефект при дефинирането на стратегическите ѝ цели.

Като адекватен и необходим инструмент за подредба на цялостното състояние на всяка образователна организация може да бъде определен **SWOT анализът**. Наименованието на метода произтича от:

S /satisfaction, strengths/ - удовлетворение, **силни страни**

W / weaknesses / - **слаби страни**

O /opportunities/ - **възможности**

T / threats / - **заплахи**

SWOT – анализът предполага да бъдат идентифицирани силните и слабите страни на вътрешната среда, благоприятните възможности за развитие на външната среда и нейните предсказуеми застрашителни развития /заплахи/.

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Развитие в ЦСОП, оказване на допълнителна подкрепа и възможности за продължаване на образованието - ЦСОП предоставя възможности за допълнителна терапевтична подкрепа и развитие на учениците в училищната среда; - Осъществява се подкрепа на ученика със СОП и неговите родители относно възможностите за продължаване на образованието в професионално направление; - Консултиране за по-нататъшно обучение или развитие на учениците. • Удовлетвореност от ЦСОП като цяло ЦСОП е достъпно място, в което учениците се чувстват подкрепяни, защитени и обгрижвани; - ЦСОП се явява притегателен център за оказване на допълнителна подкрепа на учениците със СОП, за развитие, саморазвитие и с авторитет в област Кърджали; - ЦСОП популяризира изяви на учениците в извънкласни дейности-изложби, състезания, тържества. • Училищен учебен план - Удовлетвореност от ученици, родители и учители от утвърдения учебен план за всеки клас. - Съгласие от предложените от педагогическия съвет учебни предмети в разширената и факултативна подготовка. • Подкрепа за учениците със СОП - Учениците получават необходимата обща и допълнителна подкрепа по отношение на задължителната и разширената	• Задръжки в учебните, практически и социални умения и компетенции на учениците със СОП - Тежки медицински диагнози и заболявания на учениците със СОП. - Недобро владение на български книжовен език, причина за допълнителни затруднения в оказваната допълнителна подкрепа, комуникация и обучение. - Занижена начална грамотност на постъпващите в ЦСОП ученици. - Работата в сборни групи в учебни занятия и самоподготовка не позволяват осъществяването на пълноценна подкрепа в обучението и корекционно-възпитателната дейност. • Степен на избираемост и самостоятелно учене - Липса или недостатъчни умения на учениците да търсят или отделят важна информация; • Организация на учебното време и учебната среда - Сборни групи на класове и групи в следобедни занятия. • Ангажираност на родителите в училищния живот - Слаба заинтересованост на част от родителите в процеса на личностно развитие на децата им; - Недостатъчно въвличане на родителите в работата на ЦСОП. • Ангажираност на педагогическия персонал

подготовка, когато имат нужда от такава. • В ЦСОП функционира координиращ екип за подкрепа на личностното развитие на учениците със СОП, работещ съвместно с екипите в общообразователните училища и професионалната гимназия, в които са записани. • Взаимно уважение и социален климат в ЦСОП - Толерантност, уважение, сътрудничество; - Съществуват ясни правила и последствия при неспазването им; - Поощряват се успехите в ЦСОП. • Лидерство и управление на качеството - Наличие на добър педагогически екип в организацията; - Ръководството на ЦСОП прилага система за мотивиране и насърчаване на служителите да работят; - Екипност при реализиране на дейностите и консенсус при вземане на решения. • Условия за работа - Удовлетвореността на по-голямата част от педагогическите специалисти от работата им в ЦСОП; - Съществува грижа за здравето на учители и ученици; - Работа в екип между всички членове на персонала в ЦСОП.	- Отсъствие на лична мотивация у част от преподавателите да се развиват в други области, различни от техните. - Слабости в комуникацията между част от преподавателите, водещи до проблеми в екипната работа на педагогическите специалисти.
--	---

III. Мисия и визия на ЦСОП „Д-р П. Берон“. Ценности.

ЦСОП е нова, но вече утвърдена структура, функционираща в условия на променена външна среда. Образователните институции, в които има деца и ученици със СОП, в най-голяма степен са ангажирани с реформа на приобщаващото образование и са изправени пред предизвикателството да осмислят, да се подготвят и да приложат новата нормативна уредба за личностно развитие и подкрепа на децата и учениците със СОП. Децентрализирането и индивидуализирането на грижата за тях има различни измерения за всяка от тези институции.

Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената

им работа. Разширява се кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

ЦСОП се стреми с професионализъм на екипа и качеството на предлаганата допълнителна подкрепа и достъпна и сигурна физическа, психологическа и социална среда, да отговори на предизвикателствата и да осигури подкрепа за личностно развитие на учениците със СОП в съответствие с индивидуалните им потребности като развива способностите и уменията им.

Разнообразието от индивидуални потребности на децата и учениците със СОП изисква от ЦСОП много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и прилагане на специфични институционални практики и гъвкави решения в сътрудничество с другите институции.

Тези основни моменти определят мисията, визията и стратегическите цели на Центъра за специална образователна подкрепа.

1. Мисия

Мисията на ЦСОП „Д-р Петър Берон“, гр. Кърджали е усъвършенстването му като съвременен Център с утвърдена идентичност, съобразена с националните и международни стандарти за приобщаващо образование, ориентиран към непрекъснато внедряване и утвърждаване на работещи образователни политики за ученици със СОП и равни възможности при получаване на образователни услуги в условията на ефективна подкрепяща среда.

Институцията да продължава да бъде място за познание, творчество и иновации, среда без дискриминация и агресия. Неизменна част от мисията е осигуряване на съвременна приобщаваща среда, съвременно терапевтично въздействие и поддържане на здравословен начин на живот.

2. Визия

ЦСОП „Д-р Петър Берон“ е място, където ученикът е приет и ценен и има възможност да развие своите способности и следвайки естественото си развитие се съхраняват неговата уникалност, формира се среда и отношения на равнопоставеност, създават се условия за емоционална зрялост на личността и нейното физическо, психическо и социално благополучие.

В дългосрочна перспектива диагностичната, рехабилитационна, корекционна и терапевтична работа ще продължи да бъде насочена към усъвършенстване на институцията като съвременен и конкурентен център за достъпно образование и допълнителна подкрепа за личностно развитие, където учениците идват с желание, развиват своя потенциал и израстват като личности.

В съответствие със Стратегическата рамката за образование и възпитание до 2030 година, се формулира визията на ЦСОП „Д-р П. Берон“ за периода 2021-2025 г.

2.1. Поддържане на високо качество и ефективност на цялостния образователен процес в съответствие с изискванията на ЗПУО и на всички поднормативни актове, за да се отговори на предизвикателствата на обществото във връзка с процеса на осъзнаване, приемане и подкрепа на

индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на децата и учениците чрез активизиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие във всички аспекти на общественния живот;

- 2.2. Осигуряване на всеки ученик със СОП функционална специална образователна услуга и подкрепа за личностно развитие с комплексно корекционно-развиващо и възпитателно въздействие;
- 2.3. Изпълнение и надграждане на политиките за осигуряване на ранен и равен достъп до образование и превенция на отпадането;
- 2.4. Провеждане на професионално обучение за придобиване на професионална квалификация, формиране на личностни и професионални компетентности и за повишаване на пригодността за даेतост и социално включване;
- 2.5. Кариерно развитие и усъвършенстване на професионалните умения на педагогическия колектив, обособяването му като екип от високо квалифицирани и отговорни личности, проявяващи компетенции, загриженост и критично мислене в процеса на предоставяне на подкрепа за личностно развитие на учениците със СОП;
- 2.6. Изграждане на физически дееспособни млади хора, на социални умения за общуване и правилно поведение в обществото;
- 2.7. Работа със семействата на учениците със СОП и привличане на родителите като партньори в подкрепата за личностно развитие на децата им;
- 2.8. Усъвършенстване на приобщаващата и подкрепяща образователна среда за провеждане на ефективен образователен процес, за опазване и укрепване здравето на учениците и за тяхното пълноценно личностно развитие.

3. Ценности

Възпитаването в ценности се състои в приемането на етична скала с ангажираност и съпричастност към обществото. То засяга начина на поведение на учениците и целия персонал, начина, по който действа цялата образователна институция.

Основни ценности в ЦСОП „Д-р П. Берон“:

- Отхвърляне формите на дискриминация.
- Спазване на моралните ценности - коректност, емпатия, толерантност, взаимопомощ, екипност и др.
- Осигуряване на равен достъп до образование и приобщаване на всеки ученик.
- Ориентиране към интереса и мотивацията на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.
- Запазване и развитие на българската образователна традиция;
- Хуманизъм и толерантност.
- Съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език.

- Иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес.
- Прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на професионалното образование.

4. Стратегически цели

- 4.1. Гарантиране на качествена подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик със СОП в зависимост от индивидуалните му потребности;
- 4.2. Модернизиране на материално-техническата база на ЦСОП, функциониране на специализирани кабинети, изграждане на достъпна, сигурна и привлекателна подкрепяща среда;
- 4.3. Осигуряване на специализирани програми, помагала, образователни софтуерни продукти и др. за обучение на учениците със СОП, стимулирайки максимално развитието на потенциалните им възможности;
- 4.4. Осигуряване на качество на човешките ресурси и подбор на екип от специалисти за обезпечаване ефективната подкрепа за личностно развитие;
- 4.5. Ефективно управление, разпределяне и използване на ресурсите.

5. Приоритетни области в развитието на образованието в РБългария и ролята на ЦСОП „Д-р П. Берон“ в изпълнението им

В СТРАТЕГИЧЕСКАТА РАМКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И УЧЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2021 – 2030 са обособени 9 приоритетни области за развитието на образованието и обучението до 2030 година. Приоритетните области обхващат всички значими хоризонтални предизвикателства в системата на образованието и обучението при следване на цялостен подход и в съответствие с определените области на политиките.

5.1 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: РАННО ДЕТСКО РАЗВИТИЕ

По-ранното обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст ще бъде ключов приоритет в образователните политики предвид това, че предучилищното образование осигурява развиване на познавателни и социално-емоционални умения, което е основополагащо за по-добри образователни резултати на децата в училище, а в перспектива - и за успешна личностна и професионална реализация. Участието във форми на образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) има добавена стойност, когато е с високо качество. В тази връзка усилията ще бъдат насочени към осигуряването на достъп, но преди всичко към осигуряване на единна и цялостна висококачествена система на ОГРДВ.

5.2 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: КОМПЕТЕНТНОСТИ И ТАЛАНТИ

Целта при придобиване на съвременните ключови компетентности ще бъде развитие на личностния потенциал на детето/ученика, осигуряване на условия за удовлетворяване на индивидуалните му потребности и ранно откриване на заложите и талантите му.

Акцентът при обучението ще бъде изместен от възпроизвеждане на готови знания към развитие на съвременни умения и практическа приложимост на изучаваното учебно съдържание, както и върху социалната и емоционалната интелигентност на децата и учениците. За осъществяването на целите на политиката ще се осъществява партньорство и ефективно с родителите и другите заинтересовани страни.

5.3. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: МОТИВИРАНИ И КРЕАТИВНИ УЧИТЕЛИ

Качественото образование изисква да бъде реализиран в пълнота моделът на преподаване и учене, основан на компетентностния подход. В този контекст ще се прилагат политики за реформиране на образователния процес в педагогическите специалности, за усъвършенстване на продължаващата квалификация и за устойчиво обезпечаване на образователната система с педагогически специалисти, като се наблегне на мерки, свързани с неравномерното разпределение на учители в страната. Ще се работи в посока повишаване мотивацията за упражняване на учителската професия, за привличане на млади хора и специалисти от други професии и представители на бизнеса.

5.4. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: СПЛОТЕНИ УЧИЛИЩНИ ОБЩНОСТИ И СИСТЕМНА РАБОТА С РОДИТЕЛИТЕ

Пътят към по-привлекателно и по-качествено образование минава през ефективните училищни общности, обединени от общосподелена система от образователни ценности. Ще се прилагат политики за създаване и задълбочаване на връзките и взаимодействието в училищната общност между всички участници в образователния процес (деца и ученици, учители и други специалисти и родители), с местните власти и местната общност, както и с институции и граждански организации, имащи отношение към образователното и личностно развитие на децата. Те ще се осъществяват в условията на равнопоставеност и диалог и ще са насочени към постигане на споделена визия за развитието на детската градина/училището. Сърцевината на тези политики ще бъде утвърждаването на устойчив, позитивен училищен климат, на атмосфера на доверие, уважение и грижа за другия, на чувството за общностна принадлежност и стремеж към по-добри постижения.

5.5. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: ЕФЕКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ, ТРАЙНО ПРИОБЩАВАНЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

Ще продължи изпълнението и надграждането на политиките за осигуряване на ранен и равен достъп до образование, превенция на отпадането и реинтеграция в образователната система. Приоритетно ще се изпълняват мерки, насочени към гарантиране на устойчивост на процеса на образователна интеграция, намаляване на неравенствата, насърчаване на социалното включване, мотивация на деца и родители за образование, системна работа с родителите за привличането им като пълноценни участници в образователния процес. Ще бъдат изпълнявани мерки за разширяване на възможностите за ефективно приобщаване на деца/ученици със специални образователни потребности, от уязвими групи, включително роми, на търсещи или получили международна закрила и мигранти. Ще се засили сътрудничеството между

и иновативно професионално образование и обучение, отговарящо на динамично променящите се изисквания на пазара на труда. Ще се актуализират учебните планове и програми за адаптиране към промяна в структурата на професиите. Ще се насърчават партньорствата между професионалните гимназии, висшите училища, предприятията и изследователските центрове за споделяне на материална база и инициативи, както и включването в регионални, секторни, национални и европейски мрежи. Ще се увеличава делът на дуалната форма на обучение.

5.8. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 8: УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Усилията ще бъдат насочени към създаване на привлекателни и гъвкави възможности за придобиване на основни умения, на нови компетентности, на квалификация и преквалификация във формалната образователна система и в неформалното обучение, както и създаване на условия за информално учене. Всеки избор на индивидуални стратегии за образование, обучение и учене ще бъде насърчаван, подкрепян и развиван. Приоритет са формирането на знатия за родината и възпитаване на любов към Отечеството. В изпълнение на целите за патриотично възпитание ще бъдат организирани посещения на музеи, библиотека, обсерватория, ще бъдат представяни театрални постановки на място в ЦСОП. Министерството на образованието и науката ще предприема собствени инициативи и ще синхронизира действията си с други институции, вкл. Министерството на труда и социалната политика, Агенцията по заетостта, както и с организации, общини, професионални училища и местния бизнес за „затваряне на кръга“ от услуги – оказване на подкрепа за ограмотяване и усвояване на учебно съдържание, придобиване на квалификация за намиране на работа.

5.9. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 9: ЕФИКАСНО УПРАВЛЕНИЕ И УЧАСТИЕ В МРЕЖИ

Образованието все по-осезаемо придобива характеристики на хоризонтална политика. В управлението на системата на всички нива ще се утвърждават интегрираният подход и ефективното взаимодействие със заинтересованите институции и гражданите. Ще се насърчават стратегическите партньорства и мобилността с цел обучение и обмяна на добри практики. Ще бъде въведен и ще се прилага координационен механизъм за наблюдение на изпълнението и изготвяне на оценка на въздействието на политиките за образование, обучение и учене. Ще се насърчават политиките за свързаност между образователните институции, в това число споделянето на ресурси, работата по проекти и в мрежи.

6. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1: ОКАЗВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА, ОРИЕНТИРАНА КЪМ ПРИДОБИВАНЕ НА СЪВРЕМЕННИ КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЛИЧНОСТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА УЧЕНИКА СЪС СОП, НА УМЕНИЯ ЗА ЖИВОТ И РАБОТА ПРЕЗ 21 ВЕК. ОСИГУРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ, РАЗВИВАНЕ НА СПОСОБНОСТИТЕ И ОТКРИВАНЕ НА СИЛНИТЕ МУ СТРАНИ.

Дейност 1. Индивидуална среда на ученика.

- Актуализиране на мерки за адаптиране на ученика със СОП.
- Осигуряване на съвременна подкрепяща среда.
- Обновяване на механизма с мерки и дейности за адаптиране на ученика към средата в Центъра и условията в различните форми на обучение, сътрудничество на ЦСОП с външни партньори и осигуряване на условия за интерактивно учене.
- Използване на адаптирани съвременни средства за постигане на очакваните резултати от оказаната допълнителна подкрепа - познавателни книжки, учебни помагала, ресурси, подпомагащи придобиването на необходимите компетентности и стимулиращи развитието на личностни, социални умения и на емоционална интелигентност;
- Формиране на умения при децата/учениците да използват придобитите компетентности при изпълнение на ежедневни нужди, за справяне в сложни и непознати житейски ситуации в променяща се околна среда.
- Адаптиране на учебното съдържание, за ефективно осъществяване на междупредметни връзки и за работа върху усвояване на свързващите компетентности у учениците.
- Създаване на условия за гъвкаво прилагане, изменение и адаптиране методите на преподаване от страна на учителите с оглед постигането на по-добри резултати.

Дейност 2: Отчитане на динамиката в развитието и резултатите от обучението на учениците със СОП.

- Перманентно консултиране на учениците.
- На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална учебна програма, се поставят оценки само с качествен показател, които може да са : „постига изискванията“, „справя се“ и „среща затруднения“.
- Актуализиране на програма за превенция на ранното отпадане от училище по различни причини.

Дейност 3. Утвърждаване на ЦСОП като социално място

- Организиране в Центъра на състезания, конкурси и др.
- Планиране и реализация на дейности, мотивиращи учениците за усвояване на допълнителни знания и умения.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2: ПОВИШАВАНЕ НА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТТА И ПРЕСТИЖА НА УЧИТЕЛСКАТА ПРОФЕСИЯ. РАЗВИТИЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТИТЕ И ПРОДЪЛЖАВАЩА КВАЛИФИКАЦИЯ НА СПЕЦИАЛНИЯ ПЕДАГОГ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРОМЕНЯЩАТА МУ СЕ РОЛЯ КАТО ПАРТНЬОР И МЕДИАТОР В ОБУЧЕНИЕТО.

Дейност 1. Квалификационна дейност

- Планиране, реализиране и документиране на квалификационната дейност за педагогическите специалисти на вътрешно ниво.
- Планиране, реализиране и документиране на квалификационната дейност за педагогическия персонал, проведена от други институции. Развитие на системата за външна квалификация.
- Споделяне на добри практики.

- Развиване на компетентностите на педагогическите специалисти за ефективно взаимодействие с родителите и другите заинтересовани страни;
- Осъществяване на мобилност на педагогически специалисти, в т.ч. и чрез Европейска програма Еразъм+;

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3: ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С РОДИТЕЛИ, ИНСТИТУЦИИ И СТРУКТУРИ, РАБОТЕЩИ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО.

Дейност 1: Партньорство между преките участници в образователната институция

- Координиране взаимодействието на семействата с външни институции и организации, оказващи социална, образователна и личностна подкрепа за децата/учениците;
- Утвърждаване на механизъм за ефективно партньорство на ръководството в центъра с педагогическите екипи за усвояване на ключовите компетентности.
- Планиране и реализация на дейности за активно участие на родителите в организираните от центъра класни и извънкласни дейности.
- Осъществяване на индивидуални консултации, родителски срещи, обучения чрез сътрудничество и взаимодействие между родителите и педагогическите специалисти.
- Провеждане на разяснителна кампания сред родителите на общи родителски срещи за механизма за осигурен достъп до учебната документация, техните права и задължения спрямо ЗПУО и държавните образователни стандарти.
- Взаимодействие с институциите в системата на образованието, териториалните органи на изпълнителната власт, органите за местно управление и местната общественост
- Партньорство с висши училища.
- Партньорство с органите на местно самоуправление при подготовката, реализирането и управлението на национални и международни програми и проекти.
- Взаимодействие с Агенция закрила на детето и структурите на полицията.
- Сътрудничество със социални партньори при разработване на концепции,

вътрешнонормативни документи, предложения, мнения, становища за и по съвместни проекти за модернизирание на материалната база на центъра.

- Представяне Стратегията за развитието на центъра пред родителската общност.
- Провеждане с външни партньори на проучвания, анкети и интервюта по конкретни въпроси.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4: ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРИОБЩАВАЩА, ПОДКРЕПЯЩА, СИГУРНА И БЕЗОПАСНА СРЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕФЕКТИВЕН ПРОЦЕС ЗА ОКАЗВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА. ОПАЗВАНЕ И УКРЕПВАНЕ ЗДРАВЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ И ТЯХНОТО ПЪЛНОЦЕННО ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ.

Дейност 1. Създаване и използване на адаптирани отворени образователни ресурси за ученици със специални образователни потребности.

- Разработване и прилагане на индивидуални програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие за индивидуална работа.
- Обогаляване на специализираната подкрепяща среда – оборудване и

обзавеждане на ресурсни, сензорни и др. кабинети, съобразно нуждите на децата и учениците.

- Осигуряване на необходимата техника за провеждане на учебния процес на децата/учениците със специални образователни потребности;
- Поддържане на система за охрана и сигурност с видеонаблюдение.
- Актуализация на Оценката на риска на физическата среда от Службите по трудова медицина и изпълнение на конкретните предписания спрямо Стандарта за физическа среда, информационното и библиотечно обслужване.
- Актуализиране на дейността на групата по условия на труд и Комисии по безопасност и здраве и уреждане в правилник правата и задълженията им за предотвратяване на рисковете.

Дейност 2. Превенция и намаляване на агресията, тормоза и асоциалното поведение в ЦСОП

- Изпълнение на инициативи за повишаване на толерантността, за намаляване на агресията и кибертормоза.
- Разработване и прилагане на модели на взаимодействие дете/ученик – родител – учители/психолози за превенция и намаляване на агресията и тормоза в ЦСОП.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5: РАЗВИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНОВАЦИИ, ДИГИТАЛНИ УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНЦИИ, БАЗИРАНИ НА ИКТ В СИСТЕМАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ И ПОВИШАВАНЕ НЕГОВАТА ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ.

- Развитие на дигиталните компетентности на педагогическите специалисти за прилагане на новите технологии, за облачни ИКТ услуги, за иновативни дигитални методи за преподаване, за интегриране на дигиталната медийна грамотност в обучението по всички учебни предмети и др..
- Подобряване и активизиране на участието на родителската общност чрез приобщаващи иновативни дейности.
- Прилагане на хибридна форма на обучение при необходимост (присъствено и дистанционно) чрез използване на отворени образователни ресурси и прилагане на иновативни методи на преподаване.
- Разширяване на достъпа до модерни IT технологии с оглед провеждане и участие в иновации от разстояние и приобщаване на други участници в иновационните процеси.
- Обзавеждане на учебните кабинети със съвременно оборудване за работа с дигитално учебно съдържание и превръщането им в дигитални класни стаи.

7. План за действие за изпълнение на Стратегията на ЦСОП „Д-р Петър Берон”, 2021 – 2025 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Стратегията на ЦСОП „Д-р П. Берон“ отразява намеренията на педагогическия екип на Центъра за развитие и усъвършенстване на обучението и предоставяната допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците със СОП през периода 2021-2025 г.. При определяне на приоритетите, включени в Стратегията ръководен принцип е разбирането, че развитието на образователната система има за основна цел формирането на свободната и творческа личност, чиято социална функция е интегриране в обществото и участие в неговото обновяване и промяна. Стратегията обхваща периода от 2021 г. до 2025 г., като следва да бъде актуализирана всяка година. Основни средства за конкретизация и реализиране на стратегията са училищните програми, годишните училищни планове, организационно-управленската структура на центъра, устройствения правилник на училището, родителите. Стратегията за развитие се основава на принципите и насоките на ЗПУО, приоритетите на МОН и спецификата на учебното заведение. Стратегията за развитие е разработена в изпълнение на член 263, ал.1, т.1 от ЗПУО и чл.7, ал.1, т.1 от ЗФУКПС.

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА
„Д-Р ПЕТЪРБЕРОН“

гр. Кърджали, ул. „Капитан Петко войвода“ 3А; тел. 0361/62484;
e-mail: info-909124@edu.mon.bg

Приложение № 1 към Стратегия на ЦСОП „Д-р П. Берон“

ПРОГРАМА
ЗА
ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ
МЕЖДУ УЧИЛИЩНАТА ОБЩНОСТ И РОДИТЕЛИТЕ
В ЦСОП „ Д-р ПЕТЪР БЕРОН“

Съвременният живот налага учители и родители да обединят усилията си в името на това, учениците да получат добро образование и възпитание, качествена допълнителна подкрепа за личностно развитие. Създаването на успешна комуникация и добро взаимодействие между родители и учители е от изключително важно значение. Това взаимодействие трябва да се реализира въз основа на принципите на взаимното доверие и уважение, поддръжка и помощ, търпение и търпимост един към друг.

I. ЦЕЛИ:

1. Подобряване на взаимодействието между училищната общност и родителите.
2. Изграждане на доверие между училището и семейството.
3. Изграждане на позитивна нагласа на родителите към училището.
4. Създаване на измерими критерии за сътрудничеството между училището, ЦСОП „Д-р П. Берон“ и семейството.

II. ЗАДАЧИ:

1. Да се подобри сътрудничеството между ЦСОП „Д-р П. Берон“ и родителите.
2. Да се приобщят родителите за участие в училищни инициативи.
3. Да се повиши интереса на родителите към учебно-възпитателния процес, с цел превръщането им в партньори на ЦСОП.
4. Да се увеличи участието на родителите в обсъждането и решаването на училищните проблеми.
5. Да се изградят умения за работа в екип.
6. Да се превърне семейството в неразделна част от възпитателно-образователния процес за формиране на общочовешки ценности и добродетели у децата.

III. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ НА СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ:

1. Психолого-педагогическо:

- Индивидуални и тематични консултации;
- Родителски срещи;

2. Приобщаване на родителите към учебно-възпитателния процес:

- Дни на отворените врати;
- Открити уроци и извънкласни мероприятия;
- Помощ в организацията и провеждането на извънкласни мероприятия;
- Развитие на материално-техническата база на ЦСОП „Д-р П. Берон“.

IV. ФОРМИ НА ВРЪЗКА МЕЖДУ УЧИЛИЩЕТО И СЕМЕЙСТВОТО:

1. Индивидуални:

- Покана на родители в ЦСОП;
- Индивидуални педагогически консултации;
- Индивидуални психологически консултации;
- Кореспонденция.

2. Групови:

- Тематични консултации;
- Мероприятия на класа/групата;
- Общоучилищни мероприятия.

3. Колективни:

- Родителски срещи на групата;
- Родителски срещи на ЦСОП;
- Дни на отворените врати;
- Тържества, изложби, културни мероприятия.

V. МЕТОДИ:

1. Използване на иновативни методи за превръщане на родителя в ефективен партньор на учителя:

- създаване на група на класа и на родителите в интернет пространството;
- включване на родителите в проекти на класа.

2. Взаимодействие училище-семејство и активно сътрудничество.

VI. ДЕЙНОСТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ:

1. Запознаване на родителите с Правилника за дейността на центъра, с учебния план и правилата за безопасни условия на труд.

2. Запознаване на родителите с механизма за противодействие на насилието и тормоза в училище.

3. Запознаване на родителите с процедурата за прилагане на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците.

4. Запознаване на родителите с условията и реда за получаване на стипендии от учениците.

5. Работа с родители на ученици с проблемно поведение:

- организиране на работни срещи между родители, училищен психолог и класен ръководител/ръководител на група за обсъждане на проблемите и предприемане на ефективни действия за преодоляването им;

- тематични родителски срещи, свързани с превенция на агресивно поведение.

7. Дейности за повишаване на доверието между ЦСОП и родителската общност:

- повишаване информираността на родителите за събитията в ЦСОП „Д-р П. Берон“ чрез сайта на ЦСОП;

- връзка с родителите чрез електронните форми за комуникация;

- проучване мнението на родителите по важни въпроси за училищната общност чрез анкети, родителски срещи и индивидуални разговори.

8. Включване на родителите в помощ на ЦСОП:

- Работа по проекти.

- Участие в подготовката и реализирането на различни изяви на центъра: - спортни празници; - концерти (на училището, на класа), Ден на професионалното ориентиране – професията на моите родители; какъв искам да стана;

- Присъствие на родителите на открити уроци; - участие на родителите в представителни изяви по проекти, по които работи ЦСОП.

VII. ПОДХОДИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Съвместно чрез дейностите, заложи в програмата и плановете.

2. Чрез оказване на методическа подкрепа от специалисти.

3. Чрез провеждане на квалификационна дейност.

4. Чрез провеждане на съвещания и работни срещи с директор, учители, училищни психолози и родители.

VIII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Добро сътрудничество между родители и учители за постигане на резултати в допълнителната подкрепа за личностно развитие на учениците със СОП;

2. Преодоляна пасивност и скептицизъм на родителите по отношение на възможностите на ЦСОП да предложи интересни и полезни за децата извънкласни форми за изява.

3. Активно участие на голям брой родители с дейности в извънкласни форми, съвместно с децата си.

4. Гарантиран равен и качествен достъп на учениците със СОП до допълнителната подкрепа за личностно развитие чрез подобряване на образователната среда.

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА
„Д-р ПЕТЪР БЕРОН“- КЪРДЖАЛИ

Приложение № 2 към Стратегия на ЦСОП „Д-р П. Берон“

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образование

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ЦСОП „Д-р П. Берон“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ;
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;
- ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 100 ОТ 8 ЮНИ 2018 Г. ЗА СЪЗДАВАНЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА МЕХАНИЗЪМ ЗА СЪВМЕСТНА РАБОТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ ПО ОБХВАЩАНЕ, ВКЛЮЧВАНЕ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОТПАДАНЕТО ОТ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ В ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПРЕДУЧИЛИЩНА И УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (ЗАГЛ. ИЗМ. И ДОП. - ДВ, БР. 82 ОТ 2019 Г.);
- ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030);
- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА / 2013 – 2020 г. /;
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА / 2014 – 2020 г. /;
- КОНВЕНЦИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 -2020 г./, преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по – добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по – висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище и техните семейства и върху цялостното социално – икономическо развитие на страната.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ :

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
 2. Социални причини.
 3. Етнокултурни причини.
 4. Образователни причини.
 5. Институционални причини.
 6. Причини свързани със здравния статус.
 7. Психологически причини.
- Социално – икономически причини: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по – малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;
 - Образователни причини: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др. ;
 - Етнокултурни причини: по – ниска ценност на образованието, по ранното встъпване в брак и др. ;
 - Психологически причини: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.

- Институционални причини: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;

- Причини, свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование – необходимост от адекватна обща и допълнителна подкрепа на децата със специални образователни потребности /СОП/.

Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование;

В ЦСОП „Д-р П. Берон” ученици, застрашени от отпадане, са основно тези, чиито семейства са с нисък социален статус, безработни и не проявяват необходимата загриженост от социално включване на децата със СОП. Ниският процент отпаднали ученици се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

- публичност и прозрачност на цялостната политика – популяризиране на добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;

- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, психолози, класни ръководители, учители и ученици;

- идентифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на училищния психолог и класните ръководители;

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.

2. Участие в извънкласни дейности, състезания, проекти и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

Политиките и мерките, които ЦСОП „Д-р П. Берон” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. В ЦСОП „Д-р П. Берон” се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

Политики и мерки в ЦСОП „Д-р П. Берон”, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по – ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към учебния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, децата от ромски произход, както и изоставени от семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации с училищния психолог, сътрудничество с Отделите за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроявяване на интерес към заниманията на детето със СОП в училище и възможностите му за психо-социално развитие.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната организация в училище, провеждане на срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители, училищния психолог, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране и насилие над детето – побой, домашно насилие, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

5. Социално слаби семейства .

Мерки: Оказване на социална помощ чрез получаване на стипендии за трайни увреждания, осигуряване на безплатни учебници и учебни материали, целодневно обхващане на децата и наличие на общежитие за учениците от селата в община Кърджали, други общини и отдалечените квартали на града. В училището функционира училищен стол. Осигуряват се закуски, топъл обяд и вечеря, подпомага се храненето на учениците от 1-4 клас с безплатна закуска, мляко, плодове.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на юношите за сексуалното им развитие, както и консултиране на родителите.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в програмата на ЦСОП „Д-р П. Берон” за превенция на ранното напускане на училище са:

1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:

- Изготвяне на база данни от ръководителите на групи, в чиито класове има ученици от рискови групи.

- Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от ръководителите на групи. При натрупване на неизвинени отсъствия на ученик - информиране на родителите за изясняване причините за отсъствията.

2. Координиране на действията на ръководителите на групи с тези на училищния психолог и ръководството.

3. Запознаване на учениците с правилника на училището от ръководителите на групи още в първия учебен час.

4. Разглеждане на теми, свързани :

- с превенция на насилието;

- с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици;

- опасностите в интернет, както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;

- теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.

5. Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс от ръководителите на групи, училищния психолог, учителите в ДЦО и възпитателите.

6. Подпомагане адаптирането на учениците при преминаването им от четвърти в пети клас - тренинги за адаптация и екипност.

7. Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

8. Развитие на училищната общност – оказване на обща и допълнителна подкрепа на деца със СОП.

9. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.

10. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.

11. По – голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост.

12. Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик на консултации, както с ученика, така и с родителите/настойниците по утвърден график.

13. Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на учениците и за изява на дарбите им.

14. Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучебни дейности: училищни турнири, спортни състезания, едnodневни екскурзии, зелени училища, образователен театър, посещение на изложби и концерти и др.
15. Поощряване с морални и материални награди.
16. Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава /наставничество /.
17. Консултиране на застрашените от отпадане ученици с училищния психолог.
18. Професионално образование: дейности, свързани с обхващане на учениците за придобиване на първа степен професионална квалификация. В обучението на учениците със СОП в професионална паралелка по подходящ и достъпен начин придобиват знания и умения, които да допринесат за по-нататъшното им социално включване в икономиката. Това ще ги мотивира за по добри учебни постижения и за оставане в училище.
19. Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Екипът включва – специален педагог, училищния психолог и логопед.
20. Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.
21. Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, отдел за закрила на детето, Детска педагогическа стая, БАЛИЗ /Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения/ и др.
22. Отчет на дейностите и мерките по програмата.

ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА
„Д-р ПЕТЪР БЕРОН“- КЪРДЖАЛИ

Приложение № 3 към Стратегия на ЦСОП „Д-р П. Берон“

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование и е изготвена от педагогическия екип на ЦСОП „Д-р П. Берон“. Изготвянето на програма за равен достъп до образование е подчинено на основните приоритети на правителството в посока изграждане на образователна среда за:

- разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;
- разширяване на обхвата на институциите в предучилищното и училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.

Националната програма за равен достъп до образование и личностно развитие цели осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и подготовка и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

Нормативна основа на програмата

I. УВОД

Настоящата програма цели да начертае целите и задачите на работа с деца и ученици от ЦСОП „Д-р П. Берон“ и урежда взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование.

Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички българските граждани и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.

Програмата е в съответствие с основните нормативни и стратегически документи в системата на ПУО:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030);
- Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030)\
- Закон за защита от дискриминация;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

Програмата включва редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца и ученици, които имат необходимост от такива в ЦСОП, съобразно неговите лични интереси, потребности и нужди.

Уязвими са онези лица и групи от хора, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от маргинализиране и социално изключване. Уязвимите групи от хора имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението ни към тях е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности. За нас те са важна и пълноценна част от обществото и затова работим за тяхната социална интеграция и социално включване.

Ние възприемаме уязвимите групи от хора като хора със способности и потенциал, а не като хора единствено с проблеми и ограничения.

Равните възможности означават различните сфери на обществото и жизнената среда /услуги, дейности, информация и т.н./ да бъдат достъпни за всички, включително и за уязвимите групи от хора. Равните възможности означават да се отстранят всички социални бариери – физически, финансови, социални, психологически, които ограничават пълноценното участие на уязвимите лица и групи от хора в живота на обществото. За гарантирането на техните права е необходимо осигуряването на достъп до социалните, здравните и образователните услуги, които са за всички останали граждани. Необходимо е да бъдат създадени условия, които да осигурят достъп и участие в пазара на труда и за пълноценно участие във всички сфери на обществения живот.

Уязвими групи в ЦСОП са деца и ученици, диагностицирани със специални образователни потребности, хронични заболявания, различни и множество увреждания, деца и ученици в риск, деца от различни етнически групи и др. с други идентифицирани нужди. Тези по-специфични уязвими групи се отличават с комплексност на проблемите, които ги поставят в по-уязвимо положение (например деца с увреждания, лишени от родителски грижи; деца с увреждания от малцинствен произход; деца и лица с увреждания и тежки и хронични заболявания, лица с увреждания и психични заболявания; възрастни хора с психични заболявания и много други).

II. ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка и в корелация с разработените областни стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

2.1 Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в ЦСОП „Д-р П.Берон“ за координатор е определен педагогически специалист – специален педагог, който изпълнява функциите си съобразно Наредба за приобщаващото образование.

Общата подкрепа се осъществява от екип, в който е включен училищен психолог, логопед, арт терапевт, педагогически специалист. Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете и ученик. Общата подкрепа включва различна екипна работа също така и между отделните специалисти и осигуряване или насочване към занимания по интереси.

В ЦСОП „Д-р П.Берон“ функционират сензорна стая, класна стая „Монтесори среда“, кабинети на психолог, логопед, арт терапевт и рехабилитация, компютърен кабинет. Изработват се индивидуални образователни програми, редуцират се учебни програми по общите и специалните учебни предмети и други.

2.2. Допълнителна подкрепа.

Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определено дете или ученик от ЦСОП „Д-р П.Берон“.

Оценката на способностите се извършва от специалисти от РЕПЛР към РЦПППО и координационен екип от ЦСОП „Д-р П.Берон“.

Учениците, за които може да се поиска оценка на способностите са от следните **уязвими групи**:

- деца със специални образователни потребности – в началото на учебната година
- деца с хронични заболявания
- деца в риск
- деца с множество увреждания
- деца от различни етноси

Допълнителната подкрепа включва:

- работа с дете или ученик по конкретен случай
- психо-социална рехабилитация
- рехабилитация на комуникативни нарушения
- осигуряване на достъпна архитектурна среда
- специализирани средства

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко конкретно дете. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите.

Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, екипът специалисти уведомява отдел „Закрила на детето“ към ДСП по местоживеење на детето с цел социалните служби да окажат съдействие и ако се налага помощ на родителите за осъзнаване на нуждите на детето.

Изготвя се индивидуална учебна програма по съответните учебни предмети с цел по-лесното възприемане от ученика, а също и индивидуален учебен план или учебен план за обучение в индивидуална форма на обучение.

III. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

1. Равен достъп и приобщаване на всяко дете
2. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация
3. Съхраняване на етнокултурното многообразие
4. Индивидуални образователни програми
5. Учебни програми по специалните учебни предмети и други.

Продължава прилагането на политиката за включващо обучение на децата със специални образователни потребности чрез:

- Единна методика за комплексно педагогическо оценяване и изготвяне на функционална оценка за учениците със специални образователни потребности.
- Изградени положителни нагласи към приобщаващото образование в различните общности – учители, ученици, деца и родители.

IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Пълноценна социализация на деца и ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
3. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.
4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа	постоянен	Вътрешен екип от специалисти	Провеждане на информационни кампании сред родители за разясняване на взаимните ползи от приобщаващото образование на децата и учениците СОП, с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
Екипна работа на екипа и учителите от паралелката/групата	постоянен	Ръководител и на групи, учители	при необходимост
Определяне на координатор на екипа за оказване на	до 15.09.	Директор	

подкрепа			
Награждаване на ученици	Текущ	Директор	при и по определен повод за поощрение
Представяне на дейностите по интереси на МОН	15.10	Председател на МО	при проявен интерес от страна на учителите
Кариерно ориентиране и консултиране в класовете от 7 клас	01.05	педагогически специалисти	Беседа, разговор, ролева игра
Оценка на потребности на ученици със СОП	целогодишно	Координиращ екип, учители, логопед, психолог	
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	целогодишно	логопед	Специфични дейности – корекция на комуникативни нарушения
Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	целогодишно	педагогически специалист/психолог	формирани на общопознавателни умения; формиране на всекидневни умения; формиране на социални умения
Психо-социална рехабилитация и консултации	целогодишно	педагогически специалист/арт терапевт	формирани на общопознавателни умения; формиране на всекидневни умения; формиране на социални умения
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	целогодишно	директор, учители, психолог	Интересна и желана училищна среда
Организиране и провеждане на "Училище за родители"	01.03.	директор, екип	при желание от родителите и настойници; Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.
Стимулиране участието в състезания и олимпиади	целогодишно	Учители	Осигуряване на участия. Създаване на условия за насърчаване на творческите изяви.
Съвместни дейности с МКППМН	целогодишно, по график	УКППМН, директор, районна администрация	Допълнителна работа с ученици със СОП и ученици от етническите малцинства, застрашени от отпадане и/или преждевременно напускане на училище.
Обучение на педагогически	по	директор,	

специалисти за работа в мултикултурна среда	график, заложен в план за квалификация	председател на МО	
---	--	-------------------	--

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и училищната общност. От всички участници в образователния процес (семейство, училище, институции, НПО) се изисква да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигане на поставените цели.